

FFURFLEN ASESU EFFAITH CYDRADDOLDEB – MATRICSAU AC AWGRYMIADAU

Matrics Cydraddoldeb a Sgorio - mae'r Asesiad o Effaith Integredig yn seiliedig ar y sgôr risg Coch Ambr Gwyrdd (RAG) fel a ganlyn:

TEBYGOLRWYDD				
Annhebygol	Tebygolrwydd Isel	Posibl	Tebygolrwydd Uchel	Bron yn Sicr
1	2	3	4	5

EFFAITH		
5	VH	Trychinebus – camau cyfreithiol (hawliad gwahaniaethu)
4	H	Mawr – mater difrifol a allai arwain at gyhoeddusrwydd negyddol a chamau disgyblu o fewn cyd-destun y Gwasanaeth.
3	M	Cymedrol – cwyn allanol neu gŵyn fewnol.
2	L	Bach – mae angen gwneud mân-ddiwgyiadau neu newidiadau ychwanegol i'r polisi.
1	VL	Bach iawn – dim ond mân ystyriaethau sy'n ofynnol.

		EFFAITH					
		VL	L	M	H	VH	
		1	2	3	4	5	
TEBYGOLRWYDD	Bron yn Sicr	5	5	10	15	20	25
	Tebygolrwydd Uchel	4	4	8	12	16	20
	Posibl	3	3	6	9	12	15
	Tebygolrwydd Isel	2	2	4	6	8	10
	Annhebygol	1	1	2	3	4	5

Sgôr Risg Gyffredinol	Disgrifiad	Monitro
1 – 4 Modd ei reoli	Gall y risg fod mor isel nes bod y Gwasanaeth yn dewis derbyn y risg ac yn syml gofnodi ei fod wedi ei nodi ac, oherwydd ei debygolrwydd neu effaith isel, na fydd angen cymryd camau pellach. Fel arall, efallai y bydd mân ystyriaethau ar ôl gweithredu. Fel arall, efallai y bydd angen ymdrin â mân ystyriaethau wrth eu gweithredu.	Bydd Arweinydd y Prosiect yn cynnal goruchwyliaeth ac yn parhau i reoli'n lleol.
5 – 10 Canolig	Bydd perchennog yr AEG yn lliniaru risgiau a nodwyd drwy wneud gwelliannau bach neu weithredu rheolaethau pellach i leihau neu ddileu'r risg. Fel arall, gallai'r perchennog gadarnhau bod pob cam rhesymol wedi'i gymryd i liniaru'r risg ac nad oes unrhyw gamau rhesymol pellach yn bosibl.	
12 – 15 Uchel	Ni ellir cyflwyno'r polisi, y prosiect neu'r gwasanaeth hwn nes ein bod wedi ymgynghori'n fanwl yn allanol ac / neu'n fewnol gyda'r rhai y mae'r maes gwaith hwn yn effeithio arnynt.	Bydd angen gweithredu pellach ar sgorau dros 12, ac ar yr adeg honno byddai'n ddoeth
16 – 25 Uchel iawn	Mae risg uchel wedi'i nodi, felly gweithredwch ar unwaith. Os yw camau cyfreithiol yn debygol, yna ni all y Gwasanaeth fwrw ymlaen â'r polisi heb ei newid yn sylfaenol. Os yw'r effaith yn parhau'n	

ddifrifol hyd yn oed ar ôl cymryd camau lliniaru, yna bydd yn rhaid ymgynghori â grwpiau mewnol ac / neu allanol.

ymgyngori â noddwr neu Brif Swyddog y prosiect perthnasol.

FFURFLEN ASESIAD O'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEB

Pwrpas

Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (AEG) hwn yn sicrhau nad yw polisïau, prosiectau a darpariaeth y Gwasanaeth yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon yn erbyn unrhyw berson, yn enwedig y rhai sy'n dod o dan nodweddion gwarchoddedig fel yr amlinellir yn Neddf Cydraddoldeb 2010. Mae cwmpas yr AEG penodol hwn yn sicrhau bod ein Gwasanaeth yn mynd y tu hwnt i unrhyw ofynion cyfreithiol a dyletswyddau cydraddoldeb sector cyhoeddus. Mae'r ddogfen hon yn ceisio nodi risg(iau) i bobl ac yn ceisio disgrifio sut mae'r Gwasanaeth yn bwriadu lliniaru risg o'r fath.

Unwaith y bydd yr AEG wedi'i gwblhau, bydd yn rhaid iddo gael ei wirio a'i lofnodi gan y Pennaeth Adran perthnasol. Dylai unrhyw un sy'n cwblhau AEG sy'n ansicr ynghylch unrhyw ran o'r cynnwys gysylltu â'r Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant.

Teitl	Yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys: Y cam mapio a chyn-ymgyngori cychwynnol
Mynd i'r afael â'r amcan corfforaethol	<p>Amcan 1: Gweithio tuag at wneud gwelliannau i iechyd, diogelwch a llesiant pobl yng Ngogledd Cymru</p> <p>Amcan 2: Parhau i weithio'n gydweithredol i gynorthwyo cymunedau i gynyddu eu cydnerthedd</p> <p>Amcan 3: Gweithredu mor effeithiol ac effeithlon â phosibl, gan wneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael</p> <p>Amcan 4: Parhau i ganfod cyfleoedd i annog mwy o ymgysylltu â phobl, cymunedau, staff a rhanddeiliaid</p>

	<p>Amcan 5: Cynnal gweithlu sy'n addas o gydnerth, medrus, proffesiynol a hyblyg</p> <p>Amcan 6: Datblygu ffyrdd o fod yn fwy ymwybodol yn amgylcheddol er mwyn lleihau'r effaith y mae ein gweithgareddau yn ei chael ar yr amgylchedd</p>
Adran / swyddogaeth sy'n cynnal yr asesiad	Cynllunio, Perfformiad a Thrawsnewid.
Pwy sy'n gyfrifol am weithredu'r polisi?	Noddwr y Prosiect – Y Dirprwy Brif Swyddog Tân Stewart Forshaw
Pwy sy'n rhan o broses yr asesiad effaith?	<p>PSTC Richard Fairhead</p> <p>Rheolwr Ardal Anthony Jones – Arweinydd y Prosiect</p> <p>GM Sandra Williams</p> <p>SM Adam Leatham – Swyddog Prosiect</p> <p>Tracey Williams – Pennaeth Cyfathrebiadau Corfforaethol</p> <p>Bethan Millington – Dirprwy Bennaeth Cyfathrebiadau Corfforaethol</p> <p>Rachel Corner – Dirprwy Bennaeth Adnoddau Dynol a'r Uned Cefnogi Busnes</p> <p>Natalie Jones – Swyddog Iaith Gymraeg</p> <p>Benji Evans – <i>Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant</i></p>
Beth yw nodau / amcanion / canlyniadau disgwyliedig y polisi / y fenter / y gwasanaeth?	<p>Prif ganlyniadau'r cyn-ymgyngoriad yw y dylid mynd ati i ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol ledled Gogledd Cymru er mwyn llywio a siapio ein hadolygiad o'r ddarpariaeth frys. Bydd rhanddeiliaid sy'n byw mewn gwahanol leoliadau daearyddol, gan gynnwys ardaloedd trefol a gwledig, yn cyfleu eu hanghenion a'u dyheadau trwy eu hadborth.</p> <p>Hefyd, mae'n hanfodol bod y cyn-ymgyngoriad yn cyfleu anghenion cymuned Gogledd Cymru o ran cydraddoldeb. Fel rhan o'r ymgysylltiad hwn, bydd methodolegau cyfathrebu addas yn cael eu nodi ac rydym yn cydnabod y bydd yn well gan wahanol gymunedau ddarparu adborth mewn gwahanol ffyrdd. Bydd y cipolwg hwn yn gwella ein gallu i gynnal ymgynghoriad cynhwysfawr llawn o 20 Gorffennaf i 20 Medi 2023. Er y bwriedir cwblhau'r ymgynghoriad ym mis Medi, efallai y byddwn yn ymestyn y cyfnod ymgynghori os oes angen ymgysylltu ymhellach â rhanddeiliaid.</p>
Pwy fydd yn elwa o'r polisi?	Rhanddeiliaid mewnol ac allanol.

Ydy'r polisi / menter / gwasanaeth hwn at ddibenion allanol neu fewnol?	Mewnol ac allanol.
Ydy'r polisi / menter / gwasanaeth hwn yn cael effaith ar y gwasanaeth dyletswydd Ar-Alwad?	Ydy, mae pob rhanddeiliad yn cymryd rhan uniongyrchol yn yr ymgynghoriad hwn.
A oes sefydliadau eraill yn cyfrannu at y broses gyflwyno? Os oes, nodwch pa sefydliadau.	Mae rhestr lawn o'r rhanddeiliaid ar gael gan gynnwys y cam cyn-ymgyngori a cham ymgynghori llawn yr adolygiad.
Pa wybodaeth / profiad blaenorol sydd gan y Gwasanaeth, h.y. menter debyg, a beth mae'r wybodaeth hon wedi'i ddysgu i ni? (Gall gwybodaeth fod yn ddata demograffig, h.y. canfyddiadau'r cyfrifiad, canfyddiadau ymchwil, cymariaethau rhwng polisiâu tebyg yn ein Gwasanaeth ni a Gwasanaethau eraill, data arolwg, data monitro cydraddoldeb, ymarferion casglu data ad hoc).	Bydd ein Gwasanaeth yn defnyddio data am y boblogaeth a data penodol sy'n darparu gwybodaeth am y gymuned amrywiol y mae angen i ni ymgysylltu ac ymgynghori â hi. Fel Gwasanaeth, rydym yn casglu data'n ymwneud â nodweddion gwarchodedig, fel y gallwn ddadansoddi pwy sy'n defnyddio ein gwasanaethau a phwy sydd ddim. Yn dilyn cyngor proffesiynol gan gwmni ymgynghori allanol, mae'r Gwasanaeth wedi mabwysiadu methodoleg proffil risg cymunedol. Mae ymarfer mapio cynhwysfawr wedi helpu i nodi rhanddeiliaid sy'n cynnwys grwpiau buddiant cydraddoldeb a fydd yn ein galluogi i gysylltu a chyfathrebu â phobl ag amryw o nodweddion gwarchodedig sy'n aml yn bobl nad ydy eu llais yn cael ei glywed ac sydd dan anfantais.
A oes asesiad effaith tebyg wedi'i gynnal gan Wasanaethau Tân ac Achub eraill neu awdurdodau lleol mewn perthynas â pholisi tebyg? Os felly – a yw'n bosib addasu / ymgorffori eu canfyddiadau?	Cafodd amryw o AEG mewn ymgynghoriadau gan wasanaethau tân ac achub eraill eu rhannu gyda'r Gwasanaeth fel ffordd o fabwysiadu arfer gorau. Mae AEG blaenorol yn ein helpu i nodi risg ac wedyn gallwn weithredu ymyriadau i liniaru'r risg hon. Gall AEG blaenorol ein helpu i fyfyrion ar beth rydym wedi'i ddysgu o brofiadau sefydliadau tebyg eraill sydd wedi ymgynghori â'u cymunedau.
Dyddiad yr adolygiad nesaf (os yw'n berthnasol)	Bydd yr AEG hwn yn cael ei adolygu fel rhan o'r broses werthuso. Bydd cynnwys y ddogfen hon, ynghyd ag adborth rhanddeiliaid o'r cyfnod cyn-ymgyngori, yn llywio datblygiad AEG arall fel rhan o'r cyfnod ymgynghori llawn a fydd yn dechrau ar 20 Gorffennaf 2023.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Nodweddion Gwarchoddedig neu Thema Gydraddoldeb	Y rhesymeg dros eich penderfyniad (dylech gynnwys / cyfeirio at dystiolaeth) Sut gallai hyn gael effaith?
--	---

Oed (band)			Disgrifiad o'r band oedran:
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol	Cyfanswm poblogaeth Gogledd Cymru yw 687,000 (ONS, 2023a). Mae'r duedd o boblogaeth sy'n heneiddio wedi parhau, gyda mwy o bobl nag erioed o'r blaen yn y grwpiau oedran hŷn. Mae'r SYG

5	1	5	<p>(2023a) yn nodi bod 22.3% o'r boblogaeth yn 65 oed a hŷn. O'r holl awdurdodau lleol ledled Cymru, Conwy (27.4%) ac Ynys Môn (26.4%) sydd â'r canrannau uchaf o bobl 65 oed a hŷn. Conwy (1.5%) sydd â'r ganran uchaf o bobl 90 oed yng Nghymru.</p> <p>Gyda chroestoriadedd mewn golwg, mae'n ddefnyddiol edrych ar anabledd ac oedran oherwydd y gwahaniaeth nodedig yn y data rhwng 2011 a 2021, yn enwedig yn y grwpiau oedran iau a hŷn (SYG, 2023b). Ar gyfer merched rhwng 15 a 19 oed, roedd canran yr anabledd yn 13.3% yn 2021, sy'n 8.1 pwynt canrannol yn uwch nag yn 2011 a 7.9 pwynt canrannol yn uwch nag yn 2001. Parhaodd y duedd hon i'r grŵp oedran 20- i 24- oed, lle cynyddodd nifer yr achosion o anabledd yn sylweddol, o 6.2% yn 2011 i 17.9% yn 2021. Ar gyfer dynion, roedd yr achosion cynyddol o anabledd yn 2021 yn dechrau mewn oedrannau cynharach; roedd 8.6% o fechgyn 5 i 9 oed yn anabl yn 2021, o'i gymharu â 5.6% yn 2011 a 6.5% yn 2001 (SYG, 2023b).</p> <p>Bydd GTAGC yn cofnodi anghenion pobl ar draws pob grŵp oedran trwy ymarfer mapio cynhwysfawr sydd wedi nodi partneriaid allweddol i helpu i gysylltu ac ymgysylltu â phobl ifanc, pobl o oedran gweithio a phobl hŷn. Gyda chroestoriadedd mewn golwg, bydd y cyfnod cyn-ymgyngori yn elwa o bartneriaethau presennol a newydd a fydd yn ein cysylltu â phobl o wahanol leoliadau daearyddol, ethnigrwydd, rhywiau, statws economaidd-gymdeithasol, anableddau a chyflyrau iechyd. Mae amrywiaeth enfawr o fewn y grwpiau a nodwyd yn y rhestr gyswllt gychwynnol a luniwyd.</p>
---	---	---	---

Anabledd			Yn ôl y SYG (2023c), mae gan 21.1% o'r boblogaeth anabledd a/neu gyflwr iechyd hirdymor. Er mai Gwynedd (18.1%) ydy un o'r awdurdodau lleol sydd â'r gyfran isaf o bobl anabl yng Nghymru, mae canran gyfartalog pobl anabl ar draws rhanbarth Gogledd Cymru yn uwch na rhannau eraill
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol	

5	2	10	<p>o'r DU. Gyda chroestoriadedd mewn golwg, Roedd 22.3% o ferched a 19.8% o ddynion yn anabl. Roedd canran y rhai sydd wedi'u cyfyngu ychydig yn 11.9% ar gyfer merched a 10.3% ar gyfer dynion. Nododd cyfran uwch o ferched na dynion eu bod wedi'u cyfyngu'n fawr; 10.4% a 9.5% yn y drefn honno (SYG, 2023b).</p> <p>Pobl anabl yw rhai o'r bobl fwyaf difreintiedig yn ein cymdeithas, felly rydym yn cydnabod pwysigrwydd cofnodi eu hanghenion, dyheadau a disgwyliadau mewn perthynas â gwasanaeth tân ac achub modern. Er mwyn cofnodi anghenion pobl sy'n bodloni'r diffiniad o 'anabl' (gan gynnwys y rhai â chyflyrau iechyd hirdymor) yn ystod y cam cyn-ymgyngori, bydd ein Gwasanaeth yn gwneud yn fawr o'n perthnasoedd ag Anabledd Cymru, amrywiol rwydweithiau anabledd sefydledig fel rhwydwaith Mynediad Arfon ac elusennau anabledd fel Chole a Sophie's Special Ear Fund (CSSEF).</p> <p>Mae GTAGC wedi trefnu grwpiau ffocws cyn-ymgyngori gyda rhwydweithiau anabledd penodol a fydd yn galluogi ein Gwasanaeth i nodi risgiau a phryderon penodol y mae pobl anabl yn eu profi. Mae'r ymarfer mapio'n tynnu sylw at wahanol grwpiau anabledd yng Ngogledd Cymru sy'n rhoi darlun cywir o'u hanghenion a'u dyheadau.</p>
---	---	----	--

Iechyd Meddwl a Llesiant			
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol	
4	3	12	<p>Er bod iechyd meddwl yn dod o dan y diffiniad o anabledd, rydyn ni wedi gwahanu'r grŵp yma o bobl oherwydd bod cymaint o grwpiau cymunedol a chymorth penodol sy'n canolbwyntio ar iechyd meddwl a lles.</p> <p>Mae iechyd meddwl a lles yn cynnwys grŵp eang o bobl sy'n profi hwyliau isel, gorbryder, iselder ac ati. Er mwyn sicrhau bod GTAGC yn ymdrechu i gofnodi anghenion pobl sydd â chyflyrau iechyd meddwl, mae ymarfer mapio cynhwysfawr wedi nodi partneriaid allweddol i'n helpu i gysylltu â'r gynulleidfa darged hon. Gweler rhestr gyswilt y grwpiau ffocws i gael y manylion yn llawn. Gall ymgysylltu â phobl sy'n profi iechyd meddwl anffafriol fod yn fwy heriol o'i gymharu ag ymgysylltu â rhai grwpiau buddiant eraill ym maes cydraddoldeb, sy'n esbonio'r sgôr ychydig yn uwch.</p>

Rhywedd		
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol
4	1	4

Yn ôl y SYG (2021a), mae poblogaeth Gogledd Cymru wedi'i rhannu'n gyfartal ar draws merched (51.1%) a dynion (48.9%). Er y bydd ymgysylltu â dynion a merched yn digwydd yn organig trwy gysylltu â gwahanol grwpiau buddiant ym maes cydraddoldeb, mae rhai sefydliadau penodol seiliedig ar rywedd yn ein galluogi i gysylltu â grwpiau rhywedd sydd ag anghenion penodol (e.e. pobl hŷn, pobl ddi-waith, rhieni).

Er enghraifft, mae GTAGC yn gweithio'n agos gyda Chanolfan Merched Gogledd Cymru sy'n cefnogi cannoedd o ferched lleol sy'n profi trais domestig, tlodi a diweithdra. Mae gennym berthynas sefydledig gyda gwahanol dimau chwaraeon rhyw benodol sy'n ffordd effeithiol o gysylltu â miloedd o ddynion a merched ar draws y rhan fwyaf o grwpiau oedran. Mae gan ein tîm atal berthynas hirsefydlog â Sefydliad y Merched (WI) sydd wedi bod yn ffordd effeithiol o ymgysylltu â rhai merched hŷn.

Beichiogrwydd Mamolaeth		
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol
4	2	8

a Er mwyn sicrhau bod GTAGC yn ymdrechu i gofnodi anghenion pobl sy'n feichiog ac yn eu cyfnod mamolaeth, mae ymarfer mapio cynhwysfawr wedi nodi partneriaid allweddol i'n helpu i gysylltu â'r gynulleidfa darged hon. Ymysg y partneriaid allweddol mae grwpiau merched yn unig, grwpiau cefnogi rhieni lleol a rhanbarthol, grwpiau LHDTTC+ a Balchder, darparwyr gofal plant a grwpiau cymorth babi. Mae gan y Gwasanaeth berthynas sefydledig gyda llawer o sefydliadau partner i'n helpu i gysylltu â phobl.

Hunaniaeth / Ail-aseinio Rhywedd		
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol
4	3	12

Nid ydym yn gwybod union nifer y bobl draws ac/neu anneauidd yng Ngogledd Cymru. Fodd bynnag, mae Stonewall (2022) yn amcangyfrif bod rhwng 0.5% ac 1% o'r boblogaeth yn draws ac/neu'n anneauidd sy'n rhoi rhyw fath o arwydd i ni gyda phwy y mae angen i ni ymgysylltu i sicrhau bod ein hymgynghoriad yn ystyrlon.

Trwy'r cysylltiadau helaeth rydym wedi'u datblygu gyda rhwydweithiau LHDTTC+ a grwpiau balchder lleol, gallwn gofnodi adborth gan bobl draws, anneauidd a phobl nad ydynt yn cydymffurfio o ran eu rhywedd. Bydd rhwydweithiau staff Balchder Gogledd Cymru, Trawsryweddol Unigryw a LHDTTC+ ledled Gogledd Cymru yn ein galluogi i gysylltu â nhw. Bydd gwaith ymgysylltu wedi'i dargedu â phobl draws yn cael ei gyflawni drwy fynychu digwyddiadau balchder a chynnal grwpiau ffocws ar y cyd gyda'n partneriaid.

Cyfeiriadedd Rhywiol		
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol
4	2	8

Mae Stonewall yn amcangyfrif bod rhwng 5-7% o'r boblogaeth yn lesbiaidd, hoyw, deurywiol neu â chyfeiriadedd rhywiol arall sy'n wahanol i heterorywiol (Gweler y GIG, 2015). Mae Stonewall (2022) wedi cyhoeddi adroddiadau mwy diweddar sy'n awgrymu bod pobl iau yn fwy tebygol o fod yn agored am eu cyfeiriadedd rhywiol a'u hunaniaeth rhywedd. Mae gan Ogledd Cymru gymuned LGB+ sy'n tyfu ac mae cynnal mwy o ddigwyddiadau balchder, grwpiau cymorth a rhwydweithiau staff newydd yn y gweithle wedi arwain at ymgysylltu â'r gynulleidfa hon mewn ffordd fwy ystyrlon nag yn y gorffennol.

Gyda chroestoriadedd mewn golwg, mae'n ddefnyddiol gwybod proffil oedran pobl a nododd eu bod yn LGB+ sy'n tueddu i fod yn iau na'r boblogaeth gyffredinol. Roedd mwy na hanner y rhai a nododd eu bod yn LGB+ (57.9%) rhwng 16 a 34 oed (ONS, 2021d). Mewn cyferbyniad, roedd llai na thraean o'r boblogaeth yn gyffredinol rhwng 16 a 34 oed (29.6%). Mae'r wybodaeth hon yn helpu'r Gwasanaeth i wybod pwy i ymgysylltu â nhw.

Er mwyn sicrhau bod GTAGC yn ymdrechu i gofnodi anghenion pobl sydd â chyflyrau iechyd meddwl, mae ymarfer mapio cynhwysfawr wedi nodi partneriaid allweddol i helpu i gysylltu â'r gynulleidfa darged hon. Bydd partneriaid allweddol gan gynnwys Balchder Bae Colwyn, Balchder Gogledd Cymru, elusennau LHDTC+, timau chwaraeon LHDTC+, rhwydweithiau staff LHDTC+ ar draws y rhanbarth a grwpiau cymorth LHDTC+ lleol yn ein helpu i gysylltu â phobl ar draws y gwahanol grwpiau oedran.

Priodas neu Bartneriaeth Sifil		
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol
3	1	3

Mae 48.1% o bobl 16 oed a hŷn yn briod neu mewn partneriaeth sifil (Ystadegau Cymru, 2020). Er bod hyn yn grŵp digonol o bobl, nid oes unrhyw risgiau wedi'u nodi sy'n benodol i briodas a phartneriaeth sifil ar hyn o bryd.

Bydd GTAGC yn cysylltu â phobl sy'n briod neu mewn partneriaeth sifil trwy ein rhyngweithio â gwahanol grwpiau buddiant ym maes cydraddoldeb yn ystod y cyfnod cyn-ymgyngori. Fel nodwedd warchoddedig, mae'n ddefnyddiol deall aelwydydd sy'n cynnwys dau neu fwy o bobl sy'n

			defnyddio gwasanaethau ar hyn o bryd, yn bennaf oherwydd y gall preswylwyr sengl fod mewn mwy o berygl o rai mathau o ddigwyddiadau (h.y. tanau yn y cartref).
--	--	--	--

Crefydd a/neu Gred		
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol
5	2	10

Mae ein Gwasanaeth yn cydnabod bod llawer o amrywiaeth o ran ymlyniad crefyddol a systemau cred pobl. Yn yr un modd, rhaid cydnabod bod mwy o bobl wedi nodi "Dim crefydd" yn hytrach nag ymlyniad i unrhyw grefydd unigol, gan gynyddu o 32.1% yn 2011 i 46.5% yn 2021 (LIC, 2022b). Mae'r data hwn yn dangos bod gan tua hanner poblogaeth Gogledd Cymru ymlyniadau crefyddol, felly mae mynd i addoldai a sefydliadau ffydd yn ffordd resymegol o ymgysylltu â'r gynulleidfa hon.

Er mwyn sicrhau bod GTAGC yn ymdrechu i gofnodi anghenion pobl grefyddol a'r rhai sy'n cadw at system gred benodol, mae ymarfer mapio cynhwysfawr wedi nodi partneriaid allweddol i'n helpu i gysylltu â nhw. Ymysg y partneriaid allweddol, mae addoldai sefydledig ledled Gogledd Cymru, sefydliadau ffydd, elusennau, grwpiau cymunedol lleol a rhai grwpiau cymorth sy'n cydweithio'n agos â grwpiau crefyddol.

Hil		
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol
4	3	12

Fel rhanbarthau eraill yng Nghymru, mae Gogledd Cymru wedi dod yn fwy amrywiol o ran ethnigrwydd yn ystod y degawd diwethaf. Yn ôl data'r cyfrifiad yn 2021, mae grwpiau lleiafrifoedd ethnig wedi cynyddu o 4.4% yn 2011 i 6.2% yn 2021 (LIC, 2022b). I egluro, lleiafrif ethnig ydy unrhyw ethnigrwydd nad ydyw'n 'Gymreig, Saesneg, Albanaidd, o Ogledd Iwerddon a Phrydeinig'.

Y grŵp lleiafrifol ethnig mwyaf ym mhob awdurdod lleol yng Nghymru oedd "Gwyn Arall". Roedd cyfran y boblogaeth a oedd nodi eu bod yn rhan o'r grŵp ethnig hwn ar ei uchaf yn Wrecsam (4.8%) a Sir y Fflint (3%). O fewn y grŵp ethnig "Gwyn" lefel uchel, Conwy oedd yr awdurdod lleol â'r gyfran uchaf yng Nghymru o bobl oedd yn nodi eu bod yn "Wyddelig" (0.7%). Yn ddiddorol, roedd 5.3% o aelwydydd yn aelwydydd grwpiau aml-ethnig, sy'n uwch na 4.2% yn 2011 (LIC, 2022b).

Gyda chroestoriadedd mewn golwg, mae ein Gwasanaeth wedi cydnabod bod rhwystrau iaith, cyfathrebu a diwylliannol posibl yn bodoli. Yn genedlaethol yng Nghymru, roedd 2.9 miliwn o

			<p>breswylwyr arferol tair oed a hŷn yn siarad Cymraeg neu Saesneg fel eu prif iaith (96.7% o'r boblogaeth, i lawr o 97.1% yn 2011).</p> <p>O'r preswylwyr arferol yng Nghymru yn 2021 nad oeddent wedi dewis Cymraeg na Saesneg fel eu prif iaith, roedd 78% yn dweud eu bod yn gallu siarad Saesneg yn dda neu'n dda iawn, tra roedd 22% ddim yn gallu siarad Saesneg yn dda iawn neu ddim o gwbl. Fel yn 2011, Pwyleg oedd y brif iaith fwyaf cyffredin ar ôl y Gymraeg neu'r Saesneg, sef 0.7% o'r boblogaeth. Arabeg (0.3%) oedd y brif iaith fwyaf cyffredin ar wahân i Saesneg, Cymraeg neu Bwyleg yn 2021. Iaith Arwyddion Prydain (BSL) oedd iaith ddewisol 900 o bobl (sy'n cyfateb i 0.03%) ymysg preswylwyr arferol tair oed a hŷn ledled Cymru.</p> <p>Er mwyn lliniaru'r risg hon, mae'r Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant wedi bod yn ganolog i gynllunio'r prosiect a'r ymgysylltiad cychwynnol. Gellir trefnu cyfieithu a chyfieithu ar y pryd os oes angen. Hefyd, mae'r Pennaeth Cyfathrebu Corfforaethol wedi chwarae rhan bwysig yn broses o ddatblygu a chynllunio'r grwpiau ffocws i sicrhau bod methodoleg gyfathrebu briodol yn cael ei mabwysiadu. Er mwyn sicrhau bod GTAGC yn ymdrechu i gofnodi anghenion grwpiau ac unigolion amrywiol o ran ethnigrwydd, mae ymarfer mapio cynhwysfawr wedi nodi partneriaid allweddol i helpu i gysylltu â'r gynulleidfa darged hon. Ymysg y partneriaid allweddol mae rhwydweithiau cydraddoldeb hiliol a grwpiau cymorth, addoldai, sefydliadau ffydd a chyflogwyr lleol sy'n cyflogi pobl o amrywiaeth o gefndiroedd ethnig.</p>
--	--	--	---

Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol		
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol
5	3	15
<p>Daeth y Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol i rym yng Nghymru ar 31 Mawrth 2021 ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i gyrrff cyhoeddus penodedig, wrth wneud penderfyniadau strategol (fel penderfynu ar flaenoriaethau a phennu amcanion), ystyried sut y gallai eu penderfyniadau helpu i leihau'r anghydraddoldebau sy'n gysylltiedig ag anfantais economaidd-gymdeithasol.</p> <p>Yn ôl Cyfrifiad 2021, mae rhai o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng ngogledd Cymru wedi'u crynhoi mewn trefi arfordirol a threfi ar y ffin (LIC, 2021). Nid yw gweithio yn atal pobl rhag profi tlodi. I esbonio hyn ymhellach, mae tlodi ymysg pobl sy'n gweithio wedi codi dros y 5 mlynedd diwethaf ac mae cyfanswm o 12.7% o weithwyr yn byw mewn tlodi oherwydd cyflogau isel neu oriau cyfyngedig (JRF, 2020).</p>		

			<p>Er mwyn sicrhau bod GTAGC yn ymdrechu i gofnodi anghenion pobl sy'n bodloni'r meini prawf ar gyfer statws economaidd isel ac amddifadedd, mae ymarfer mapio cynhwysfawr wedi nodi partneriaid allweddol i helpu i gysylltu â'r gynulleidfa darged hon. Ymysg y partneriaid allweddol mae awdurdodau lleol, elusennau, banciau bwyd, addoldai, sefydliadau ffydd a grwpiau cymorth lleol.</p> <p>Bydd camau gweithredu penodol yn ystod y cam ymgynghori yn golygu ein bod yn trefnu sesiynau grwpiau ffocws gan ddefnyddio ystod eang o fethodolegau. Fel Gwasanaeth, fe wnaethom gydnabod nad oes gan rai pobl lawer o fodd i deithio, neu ddim o gwbl, na gallu ariannol i ddefnyddio trafndiaeth breifat neu gyhoeddus. Er mwyn lliniaru'r risg, rydym wedi trefnu cyfres o grwpiau ffocws yn y gymuned i ehangu mynediad er mwyn i bobl leol allu cwrdd wyneb yn wyneb mewn lleoliadau hygyrch. Rydym hefyd yn cydnabod y bydd yn well gan rai pobl leisio eu barn trwy dechnoleg rithwir (h.y. Teams, Zoom).</p>
--	--	--	--

Y Gymraeg		
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol
3	3	9

Drwy gydol yr adolygiad o'r ddarpariaeth frys, ystyriwyd yr angen i ddarparu gwybodaeth allweddol (ysgrifenedig a llafar) yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Dywedodd 235,567 o bobl yng Ngogledd Cymru eu bod yn gallu siarad Cymraeg ac mae hyn gyfystyr â 34.3%. Mae'r Gwasanaeth yn hynod falch o gyfathrebu yn y Gymraeg ac rydym yn sicrhau ein bod yn bodloni a, lle bo'n bosibl, yn mynd y tu hwnt i'r safonau yng Nghymru.

Mae'r data diweddaraf a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn awgrymu bod 29.1% o bobl tair oed a hŷn yn gallu siarad Cymraeg. Mae'r ffigur hwn yn cyfateb i 883,600 o bobl ac mae tystiolaeth bod y Gymraeg yn tyfu o ran poblogrwydd fel iaith lafar ac fel iaith gyntaf ar lafar. Gyda chroestoriadedd mewn golwg, rydym yn cydnabod bod canrannau uchaf y siaradwyr Cymraeg yng Nghymru yn ardaloedd Gwynedd (77%) ac Ynys Môn (67%) sydd ill dwy wedi'u lleoli yng Ngogledd Cymru (LIC, 2022).

Daearyddiaeth a Lleoliad

Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol	
5	3	15	<p>Mae Gogledd Cymru yn ardal ddaearyddol fawr sydd â sawl ardal drefol gyda dwysedd uchel o bobl a grwpiau amrywiol. Mewn cyferbyniad â hyn, nifer fach iawn o bobl sy'n byw yn rhai o'r ardaloedd gwledig.</p> <p>Mae'r rhanbarth yn cynnwys ardaloedd Wrecsam, Glannau Dyfrdwy, y Rhyl, Bae Colwyn, Fflint, Bangor, Llandudno a Chaergybi. Yr ardaloedd mwyaf yng Ngogledd Cymru yw dinas Wrecsam a chytrefi Glannau Dyfrdwy, y Rhyl a Phrestatyn, lle mae prif seilwaith a gwasanaethau manwerthu, diwylliannol, addysgol, twristiaeth a thrafnidiaeth Gogledd Cymru wedi'u lleoli. Bangor, Llanelwy a Wrecsam yw dinasoedd y rhanbarth. Bangor yw dinas hynaf Cymru, Llanelwy yw un o drefi lleiaf Cymru, a Wrecsam, a ddaeth yn ddinas yn 2022, yw anheddiad mwyaf y rhanbarth.</p> <p>Mae gan rai ardaloedd grwpiau cymunedol sefydledig sy'n galluogi ein Gwasanaeth i ymgysylltu â'r gymuned. Nid oes gan rai ardaloedd grwpiau cymunedol a hybiau cymdeithasol sefydledig i'n galluogi i gysylltu â phobl yn hawdd. Felly, byddwn yn gwneud yn fawr o'n perthnasoedd â'n hasiantaethau partner, ein cysylltiadau cymunedol a'n llwyfannau ar-lein i gysylltu â nhw. Yn yr un modd, bydd y cam cyn-ymgyngori yn ymgysylltu â phobl ym mhob rhan o'r rhanbarth a fydd yn gosod y sylfaen ar gyfer yr ymgynghoriad llawn dros fisoedd yr haf.</p>

System neu Ystyriaethau Ar-Alwad ar gyfer Staff Rhan Amser			
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol	
4	2	8	<p>Yn unol â natur yr adolygiad o'r ddarpariaeth frys, mae staff ar-alwad yn cymryd rhan uniongyrchol yn y prosiect hwn. Ymgynghorir â staff ar-alwad fel rhan o'r sesiynau adborth mewnol a bydd rhai aelodau o staff ar-alwad yn ein helpu ni i gysylltu â phobl sy'n byw yn eu cymunedau lleol.</p> <p>Bydd yna ffocws ar staff ar-alwad a byddwn yn ymgysylltu â nhw'n fewnol fel rhan o'r cam cyn-ymgyngori a'r ymgynghoriad llawn. Bydd hyn yn sicrhau bod adolygiad cynhwysfawr yn cael ei gynnal. Bydd y rhyngweithio hwn yn bwysig iawn er mwyn lleddfu'r pryder a'r ofnau y gall rhai staff ar-alwad fod yn eu profi.</p>

Grwpiau Buddiant Eraill ym Maes Cydraddoldeb		
Tebygolrwydd	Effaith	Yn Gyffredinol
4	1	4

Ar gyfer yr holl nodweddion gwarchoddedig, bu cynnydd yn nifer y troseddau casineb a gofnodwyd yng Nghymru yn ystod y blynyddoedd diwethaf (EHRC, 2018). Mae cyfradd erlyn isel iawn yn y llys yn golygu nad yw rhai dioddefwyr troseddau casineb yn ymddiried yn y gwasanaethau cyhoeddus mewn lifrai. Er bod y diffyg ymddiriedaeth hwn yn effeithio'n bennaf ar yr heddlu a thimau ymgysylltu cymunedol mewn cynghorau lleol, mae'r gwasanaethau tân ac achub yn gallu profi rhai effeithiau niweidiol hefyd.

Amlygodd yr adolygiad diweddar o Ddiwylliant Brigâd Dân Llundain faterion diwylliannol o fewn eu gwasanaeth, ond hefyd ar draws y sector (LFB, 2022). Golyga hyn y gallai rhai grwpiau buddiant ym maes cydraddoldeb deimlo diffyg hyder yn y gwasanaethau tân ac achub a'u staff.

A oes unrhyw un o'r meini prawf uchod yn cael sgôr o 12 ac uwch ac felly angen symud i gael asesiad llawn o'r effaith ar gydraddoldeb?

Oes

Nac oes

Os oes, cysylltwch â'r Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant drwy e-bost benji.evans@northwalesfire.llyw.cymru i fwrw ymlaen â'r asesiad effaith llawn.

Os yr atebwyd nac oes, a bod unrhyw un o'r meini prawf wedi cael sgôr rhwng 1-5 neu 6-10, pa fecanweithiau neu welliannau rheoli ychwanegol y gallwch eu rhoi ar waith i leihau'r sgôr hyd yn oed ymhellach? Nodwch beth fydd y sgôr ar ôl i'r cam rheoli gael ei roi ar waith.

Mae rhai adrannau'n cael sgôr o 12 a throsgod. Mae'r sgoriau yn yr AEG yn cynrychioli'r risg bresennol yn ymwneud â'r Gwasanaeth yn ymgysylltu â gwahanol rannau o gymuned Gogledd Cymru. Yn y cam ymgynghori llawn, bydd AEG arall yn cael ei gwblhau i ailasesu'r risg a nodi pa grwpiau buddiant cydraddoldeb y dylai'r Gwasanaeth ymgysylltu â nhw. Bydd cynllun ymgysylltu cynhwysfawr gyda chymuned Gogledd Cymru o ran poblogaeth ac amrywiaeth yn helpu i dargedu grwpiau penodol.

Pa ganlyniadau neu newidiadau cadarnhaol fydd yn digwydd o ganlyniad i unrhyw bwyntiau a nodwyd gan yr asesiad hwn?

Mae'r AEG hwn yn dangos sut mae'r Gwasanaeth wedi rhoi sylw dyledus i amrywiaeth aelodau'r gymuned sy'n byw yng Ngogledd Cymru.

Mae'r Gwasanaeth wedi rhoi ystyriaeth i sut bydd yn ymgysylltu ac, mewn rhai achosion, yn cyfathrebu â gwahanol grwpiau buddiant cydraddoldeb. Mae croestoriadedd wedi cael ei ystyried mewn gwahanol rannau o'r AEG hwn sy'n galluogi'r Gwasanaeth i gynllunio ei ddull gweithredu, ei ymgysylltu a'i fethodolegau cyfathrebu yn ofalus i weddu i wahanol grwpiau o bobl.

Mae yna rai sgoriau isel sy'n arwydd o hyder wrth ymgysylltu â rhai grwpiau yn y gymuned a chofnodi eu hadborth. Mae'r sgoriau canolig mewn rhai rhannau o'r AEG yn amlygu'r risgiau sy'n bodoli oherwydd ei bod yn anodd ymgysylltu â rhai pobl a chymunedau. Fel Gwasanaeth, rydym yn cydnabod, oherwydd ein bod wedi ymgysylltu â grŵp o bobl, mai dim ond un grŵp o bobl yw hwn a bod yn rhaid i'r boblogaeth ymchwil sy'n rhan o'r cyn-ymgyngoriad hwn adlewyrchu'r rhanbarth cyfan.

Byddwn yn ymgysylltu â'r rhan fwyaf o grwpiau diddordeb ym maes cydraddoldeb trwy gynllunio effeithiol, ac mae'n allweddol ein bod yn cynnig hyblygrwydd ac yn defnyddio'r dull cyfathrebu perthnasol sy'n bodloni anghenion grŵp rydym yn bwriadu eu cyfarfod a chael adborth ganddynt.

Gwerthusiad dilynol

Lle bo'n berthnasol, dylech ddarparu trosolwg (ystod oedran, rhywedd, ethnigrwydd ac ati) o bwy fynychodd y digwyddiad(au), neu bwy oedd yn rhan o'r polisi neu'r fenter neu yr effeithiwyd arnynt gan y polisi neu'r fenter, ac unrhyw sylwadau neu gwynion perthnasol a dderbyniwyd o ran cydraddoldeb a chynhwysiant. Yna, dylid defnyddio'r wybodaeth i fynd i'r afael ag unrhyw bryderon perthnasol.

Cyn ei gwblhau, gallech ofyn am gyngor gan Swyddog Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant y Gwasanaeth. Gallwch wneud hyn drwy anfon e-bost at benji.evans@northwalesfire.llyw.cymru ar gyfer adolygiad.

Ar ôl ei gwblhau, dychwelwch at benji.evans@northwalesfire.llyw.cymru

Rhestr Gyfeirio

Joseph Rowntree Foundation (2020) UK Poverty 2020/21 Report. Canfuwyd yn: www.jrf.org.uk/report/uk-poverty-2019-20, Cyrchwyd: 12 Ebrill 2023

Brigâd Dân Llundain (2022). Independent Culture Review: A comprehensive examination of culture at London Fire Brigade. Canfuwyd yn: www.london-fire.gov.uk/about-us/independent-culture-review/, Cyrchwyd: 13 Ebrill 2023

Swyddfa Ystadegau Gwladol (2023a) Amcangyfrifon poblogaeth ac aelwydydd, Cymru: Cyfrifiad 2021. Canfuwyd yn:

[www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/populationandhouseholdestimateswales/census2021#:~:text=4.-,Oedran%20and%20sex%20of%20the%20population,men%20\(49.0%25\)%20in%20England](http://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/populationandhouseholdestimateswales/census2021#:~:text=4.-,Oedran%20and%20sex%20of%20the%20population,men%20(49.0%25)%20in%20England) Cyrchwyd: 13 Ebrill 2023

Swyddfa Ystadegau Gwladol (2023b) Anabledd yn ôl Oedran, Rhyw ac Amddifadedd, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021. Canfuwyd yn:

www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/disability/articles/disabilitybyagesexanddeprivationenglandandwales/census2021#:~:text=Source%3A%20Office%20for%20National%20Statistics%20-%20Cyfrifiad%202021,-Embed%20cod&testun=In%20Wales%2C%2022.3%25%20o%20benywaidd,10.4%25%20and%209.5%25%20%20 yn y drefn honno Cyrchwyd: 13 Ebrill 2023.

Swyddfa Ystadegau Gwladol (2023c) Anabledd yn ôl Oedran, Rhyw ac Amddifadedd, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021. Canfuwyd yn:

[www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/healthandwellbeing/bulletins/disabilityenglandandwales/census2021#:~:text=In%20Wales%2C%20in%202021%2C%20a,\(23.4%25%2C%20696%2C000\)](http://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/healthandwellbeing/bulletins/disabilityenglandandwales/census2021#:~:text=In%20Wales%2C%20in%202021%2C%20a,(23.4%25%2C%20696%2C000)) Cyrchwyd: 13 Ebrill 2023.

Swyddfa Ystadegau Gwladol (2023d) Cyfeiriadedd rhywiol: oedran a rhyw, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021. Canfuwyd yn:

www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/culturalidentity/sexuality/articles/sexualorientationageandsexenglandandwales/census2021, Cyrchwyd: 15 Ebrill 2023.

Adroddiad Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (2015). Canfuwyd yn: www.ashfordstpeters.nhs.uk/images/boardpapers/300715/Paper8e.pdf Cyrchwyd: 4 Ebrill 2023

Ystadegau Cymru (2020) Statws priodasol yn ôl oedran a rhyw. Canfuwyd yn: [Statws Priodasol yn ôl Oedran a Rhyw \(llyw.cymru\)](#) Cyrchwyd: 4 Ebrill 2023

Stonewall (2022a) Attraction, identity and connection in Great Britain in 2022. Canfuwyd yn: www.stonewall.org.uk/system/files/rainbow_britain_report.pdf Cyrchwyd: 4 Ebrill 2023

Stonewall (2022b) The truth about trans. Canfuwyd yn: www.stonewall.org.uk/the-truth-about-trans#trans-people-britain Cyrchwyd: 12 Ebrill 2023

Llywodraeth Cymru (2021) Gweithredu'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol Adolygiad o dystiolaeth ar anfantais economaidd-gymdeithasol ac anghydraddoldebau o ran canlyniadau. Canfuwyd yn: www.gov.wales/sites/default/files/statistics-and-research/2021-11/review-of-evidence-on-socio-economic-disadvantage-and-inequalities-of-outcome_revised.pdf Cyrchwyd: 12 Ebrill 2021

Data Llywodraeth Cymru (2022a) am yr iaith Gymraeg o'r Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth: 2020. Canfuwyd yn: www.gov.wales/cymraeg-data-blynyddol-population-survey-2020, Cyrchwyd: 14 Ebrill 2022.

Llywodraeth Cymru (2022b) Grŵp ethnig, hunaniaeth genedlaethol, iaith a chrefydd yng Nghymru - Cyfrifiad 2021. Canfuwyd yn: [Grŵp ethnig, hunaniaeth genedlaethol, iaith a chrefydd yng Nghymru \(Cyfrifiad 2021\) | LLYW.CYMRU](#), Cyrchwyd: 12 Ebrill 2022.